

Kuttrolf (ún. kotyogós üveg)

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	4881
Készítés ideje:	16. SZÁZAD VÉGE
Készítés helye:	Rajna-vidék
Anyag:	ún. erdőüveg
Technika:	fúvott
Méretek:	magasság: 30 cm szájátmérő: 7,5 cm talpátmérő: 11 cm

Az edény gömbtestű, alul benyomott négy ágból csavart, hajlított nyakkal, kiöntős szájjal.

A *Kuttrolf* néven ismert, a 16. század végén német nyelvterületen, kis erdővidéki hutában készült üvegedények jellemzője a sajátos forma: gömbös test, egymással összecsavart csövekből (az itt bemutatott tárgy esetében négy csövből) kialakított nyak és csészeszerűen kiszélesedő száj.

Formaadó technikája a fúvás, anyaga az ún. erdőüveg (*Waldglas, verre de fougere*), mely a benne lévő szennyezőanyagoktól zöldes-sárgás színű.

A tárgy formája szoros kapcsolatban van – mindmáig rejtélyes és vitatott – funkciójával. A csövekből csavart nyakból a folyadék lassan folyik, illetve csöpög, csak néhány formaváltozat esetében önthető a szokásos módon.

A funkció – a meghatározó formából következően – folyadékok lassú öntése, csepegtetése, kisebb mértékben egyszerű töltése. A vitatott kérdés a folyadék minősége, gyógyszer, illatszer volta. Egyes feltételezések szerint az edény urinálként (vizeletgyűjtő edényként) funkcionált, s a csavart nyak a folyadék beáramlását lassította, zaját tompította.

Formai előképet a 4. században készült szíriai, folyadék "spriccelésére" szolgáló üvegek jelentették, a *kuttrolf* további variációi pedig az egy csavarodó nyakkal bíró, 18–19. századi perzsa rózsavízhintő üvegek.

Elnevezésének eredetére kétféle magyarázat is született: az egyik szerint a német *Kuttering* (gurgulázni), a másik szerint a latin *gutta* (csepp) vagy *gutturium* (parfümcsepegtető flakon) szóból származik. Másik német elnevezése az *Angster*, mely a latin *angustus* (keskeny) szóból ered.

Irodalom

- szerző: Varga Vera: *Üvegen innen és túl - Bor és Üveg*. Magyar Szőlő- és Borkultúra Kht., Budapest, 2003. - Nr.2., p.8.
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - üveg 1.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 197.
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 247. (Cserey Éva)
- Radvánszky Béla: *Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században. I. (Reprint)*. Helikon Kiadó, Budapest, 1986. - 265. kép
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - p. 164., 2. kép

